

Regler for muntlig eksamen og muntlig-praktisk eksamen

Bestemmelsene gjelder både for grunnskolen og videregående opplæring.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 10.12.2020

Gjennomføring av muntlig eksamen

Her oppsummerer vi hvilke bestemmelser som gjelder for forberedelse, gjennomføring og vurdering av muntlig eksamen. Forskrift til opplæringsloven som regulerer alle lokalt gitte eksamener.

Bestemmelsene er revidert og forenklet i lys av endringene i nytt læreplanverk (LK20 og LK20S), og gjelder fra 1. august 2020.

Rundskriv Udir 2-2020

Nytt rundskriv om individuell vurdering Udir-2-2020 beskriver og utdyper alle bestemmelser i forskrift til opplæringslova kapittel 3 om individuell vurdering, og i del V Eksamen er alle bestemmelser om eksamen beskrevet. Regler for muntlig og muntlig-praktisk eksamen beskriver betingelsene for eksamensgjennomføringen som følger av forskriftsbestemmelsene.

Kommune og fylkeskommune bør lage retningslinjer

Vi anbefaler at kommunene og fylkeskommunene lager retningslinjer for gjennomføring av lokalt gitte muntlige og muntlig-praktiske eksamener med utgangspunkt i forskrift og rundskriv. Felles retningslinjer er ikke et krav, men de kan bidra til å sikre forutsigbarhet, tydeliggjøre forventninger og gi en felles forståelse for ansvar og rammer for eksamenssituasjonen.

Under gir vi en kortfattet oversikt over hva kommuner, fylkeskommuner, skoler og lærerne må tenke på før, under og etter muntlig eksamen i grunnskolen og i videregående opplæring.

Før eksamen

Ikke eksamen på mandager

Skolen kan ikke gjennomføre lokalt gitte eksamener med forberedelsesdel på mandager, eller første dag etter offentlige helligdag eller høytidsdag.

Beskjed om trekk 48 timer før eksamen

48 timer før eksamen - beskjed om trekk

Skolen skal gi eleven melding om hvilket fag eleven er trukket ut i 48 timer før eksamen starter. Helligdager eller høytidsdager skal ikke telle med i de 48 timene. Trekkordningen for grunnskolen og videregående.

Forberedelsesdel

For alle læreplaner gjelder at muntlig eksamen skal ha 24 timer forberedelse.

For læreplaner etter LK20 og LK20S fremgår det av vurderingsordningen i læreplanen om faget skal ha forberedelsesdel til muntlig- praktisk eksamen. Forberedelsesdelen skal ha minimumstid på 24 timer og maksimumstid på 48 timer, og fastsettes av de som er ansvarlig for å utarbeide eksamen (jf overordnet ansvar beskrevet i § 3-23).

For læreplaner i LK06 fastsetter fylkeskommunen om lokalt gitte skriftlige, muntlig-praktiske eller praktiske eksamener skal gjennomføres med forberedelse.

Forberedelsesdelen skal forberede elevene og privatistene på utfordringer og oppgaver de møter på eksamen i faget. Tidligere var det et krav om presentasjon ved muntlig eksamen. Dette kravet er nå opphevet. Det er flere måter å organisere forberedelse og eksamen på, utover å starte eksamen med presentasjon. Endringen gir mulighet for å velge blant flere relevante måter å vise kompetansen på. Dette bør også tilpasses fagene.

Å oppheve kravet til obligatorisk presentasjon gir større fleksibilitet for hvordan

kandidatene og sensorer bruker forberedelses- og eksamenstiden. For en del elever kan det å ha regi på oppstarten av eksamen bidra til å gi forutsigbarhet og trygge rammer. Presentasjon kan fortsatt brukes til muntlig eksamen, men det vil være frivillig for kandidatene. Avhengig av hva slags tema eller problemstilling elevene har fått eller trukket, skal elevene få mulighet til å forberede seg på en måte som gjør dem i stand til å vise kompetansen de har under muntlig og muntlig- praktisk eksamen.

Forberedelsesdagen(e) er obligatorisk skoledag(er), og elevene har rett på et pedagogisk tilbud. Det betyr at eleven skal ha tilgang til skolens lokaler, kunne samarbeide med andre og ha tilgang til veiledning fra en faglærer.

Forberedelsesdelen skal forberede elevene og privatistene på utfordringer og oppgaver de møter på eksamen i faget.

Forberedelsen er en del av eksamen, og elever som har dokumentert fravær på forberedelsesdagen har også dokumentert fravær fra eksamensdagen. Elever som ønsker å delta på eksamen selv om de har dokumentert fravær på forberedelsesdagen, skal få mulighet til det.

Elever som har udokumentert fravær på forberedelsesdagen, må møte på eksamen. Det er fylkeskommunen som avgjør om privatister skal ha forberedelsesdel til lokalgitt eksamen, og hvor lenge den skal vare.

Eksamensoppgaven og eksamensgjennomføring

Eksamensoppgaven og eksamensgjennomføring

En overordnet føring for eksamen er at den skal gi eleven eller privatisten mulighet til å vise sin kompetanse i så stor del av faget som mulighet utfra eksamensformen. Hvor stor del av læreplanen som prøves til eksamen, vil kunne variere blant annet ut fra eksamensform, tidsramme og hvordan kompetansemålene er formulert i læreplanen. Faglærer har plikt til å utforme forslag til oppgaver til lokalt gitt eksamen. Eksamen skal være i samsvar med læreplanverket. Eksamensoppgaven bør være såpass åpen at eleven kan ta egne valg for innhold og form.

Faglærer skal diskutere eksamensoppgaven og plan for gjennomføringen av eksamen med den eksterne sensoren i forkant av eksamen.

Lyttemateriell i engelsk og fremmedspråk

Til muntlig eksamen kan lytteforståelse vurderes på ulike måter, for eksempel gjennom interaksjon under eksamineringen og ved bruk av ulikt lyttmateriell.

Dersom skolen velger å bruke lyttmateriell til muntlig eksamen, skal dette være en del av forberedelsen og/eller inngå i den tiden kandidaten har til rådighet. En lytteprøve skal ikke gis i tillegg til gjennomføringen av eksamen, f.eks. 30 minutter før eksamen starter.

Under eksamen

Gjennomføring av muntlig og muntlig- praktisk eksamen

Gjennomføringen av lokalt gitt muntlig eksamen kan vare inntil 30 minutter for hver elev. For muntlig- praktisk eksamen er tidsrammen inntil 45 minutter for hver elev. Karakteren skal settes på individuelt grunnlag. Når sensorene har diskutert seg frem til karakter, skal eleven umiddelbart få vite karakteren.

Eksamenskarakteren er et uttrykk for den kompetansen som hver enkelt elev eller privatist viser på eksamen.

Kravet om en presentasjon som utgangspunkt for samtalen under muntlig eksamen er opphevet fra 1. august 2020.

Å fjerne kravet til en obligatorisk presentasjon under muntlig eksamen gir større fleksibilitet for hvordan elever og sensorer kan bruke forberedelses- og eksamenstiden. Det er viktig å ta høyde for at det finnes flere måter å organisere forberedelsesdagen og eksamen på, utover å starte selve eksamen med en presentasjon. Presentasjon kan fortsatt brukes til muntlig og muntlig- praktisk eksamen, men det vil være frivillig for eleven. For en del elever kan det å ha regi på oppstarten av eksamen bidra til å gi forutsigbarhet og trygge rammer. For andre kan kravet om presentasjon begrense muligheten til å vise kompetansen de har i faget.

Målet med gjennomføring av eksamen er at eleven skal få anledning til å vise kompetanse i så stor del av faget som mulig utfra hva som er mulig innenfor eksamensformen (jfr. §3-22, første ledd).

Sensorene må derfor stille spørsmål som gir eleven anledning til å vise bredest mulig kompetanse i faget. En eksamen som bare prøver noen kompetansemål, vil

være i strid med prinsippet om at eleven skal få mulighet til å vise kompetanse i så stor del av faget som mulig.

Sensorene skal lete etter den kompetansen eleven har, og ikke lete etter det eleven ikke kan.

Muntlig formidlet fagkompetanse

Muntlige ferdigheter er en av de fem grunnleggende ferdighetene, og hvordan denne ferdigheten er uttrykt i læreplanen for fag varierer. Noen fag/læreplaner har egne kompetansemål, kjerneelementer eller hovedområder som handler om å kunne presentere/kommunisere faglig innhold, og muntlige ferdigheter vil derfor kunne inngå som en større eller mindre del av vurderingen av elevens kompetanse i faget. Det er imidlertid kompetansemålene som er grunnlaget for vurderingen av elevens fagkompetanse og utgangspunkt for utvikling av kriterier for vurdering av eksamen.

Vurderingsgrunnlag

Det er kompetansen som vises på eksamensdagen som vurderes og forberedelsedelen er ikke en del av vurderingsgrunnlaget, jfr. §3-27.

Bruk av hjelpemidler under eksamen

Hjelpemidler til muntlig og muntlig- praktisk eksamen er ikke lenger regulert i forskrift. Med ansvaret for å utarbeide eksamensoppgaver følger også ansvaret for å fastsette om, og i tilfelle hvilke, hjelpemidler som tillates (jf. beskrivelse av det overordnede ansvaret for eksamen i § 3-23). Tilgang til eller begrensninger i digitale eller andre former for hjelpemidler til eksamen, bør begrunnes ut fra kompetansemålene i læreplanen, fagenes egenart, fagets nivå og eventuelle nye digitale oppgaveformater.

Etter eksamen

Klage på muntlig eksamen

Eleven har rett til å klage på formelle feil som har hatt noe å si for

eksamensresultatet. Til muntlig og muntlig-praktisk eksamen er det ikke anledning til å klage på karakteren. Ved spørsmål om klage, har skolen ansvar for å veilede eleven.

Dersom eleven får medhold i en klage, blir eksamenskarakteren annullert. Eleven kan velge om hun eller han vil gå opp til ny muntlig eller muntlig-praktisk eksamen, med ny sensor. Hvis eksamenen er trekkfag i videregående, skal fag trekkes på nytt.